

Arkivet på Finnsjöstrand

Pandemin fortsätter och arkivgruppen får som alla andra anpassa sin verksamhet efter rådande restriktioner. Uppdragen får göras via internet eller på pandemiavstånd. Hör gärna av er till oss!

Kanske har du mer tid nu att söka information om vår bygd, din bostad eller din släkt. Kanske har du foton eller annat material som vi kan få ta del av till vårt arkiv. Kanske har du berättelser eller skrönor från Järnboås förr och nu att delge oss.

Arkivgruppen hälsar er välkomna. Kontakt via Kerstin och Jan Forslund tel 0587-60205, 070-563 27 83 eller maila lobergstorp@telia.com

Röstlängder från 1923

På Nora Arkiv finns röstlängder för Järnboås byar 1923 och Anita Maria har kopior på dem hemma i Järnboås. I röstlängderna kan man se vilka som fick rösta, vilka yrken de hade och hur gamla de var. Däremot är de här röstlängderna inte de som man prickade av röstandet på, så det kan man inte få fram. Troligen fanns de som användes för avprickning på länsstyrelsen, men frågan är var de finns nu efter nästan 100 år.

Rösträttsåldern var då 23 år. 1945 sänktes den till 21 år, 1965 från 21 till 20 år, 1969 från 20 till 19 år och 1975 till 18 år.

Befolkningen i Järnboås 1923

I Finnshyttan var 233 röstberättigade vid valet 1923 därav 111 män och 122 kvinnor. Andra byar med över hundra röstberättigade var Lindesby (164) och Nyhyttan (144). Mindre byar var Vassland (86), Gammelhyttan (82), Kåfallstorp (Klacka) (58), Tolvsbörd (47), Moshyttan (38) och Håkansboda (21). Enstaka personer fanns registrerade på Greksnäs/Gölatorp (16) och Rastälvstorp (3).

Röstlängderna är unika på så sätt att de innehåller yrkesbenämningar. Manliga yrken var fler än kvinnliga. Många var hemmansägare eller arrendatorer. Handlare i byarna såg till att folk fick mat. Skomakare, skraddare fanns och ett antal snickare och en murare var andra yrken.

Hyttarbetare, gruvfogde, bergsman (och bergsmansänka) minner om bergsbrukets goda år. Järnvägen skapade nya arbeten som banvakt, järnvägsarbetare, stationsföreståndare och banmästare. Skogsarbete var ett vanligt inkomstkälla för män. Men två sjökapten (far och son) Rinman, bodde i Finnshyttan, men på vilka stora hav gick de när de inte var hemma?

Gifta kvinnor markeras i röstlängderna med ett h före sitt namn (=hustru), dog mannen så blev de änkor. Kvinnliga yrken i röstlängden var annars hushållerska, sömmerska och strykerska (strök tvätt). Pigorna hade bytt namn till tjänarinna och senare hembiträde, Telefonist var ett kvinnoyrke som kom med ny teknik.

Barnmorskor anställdes, bl a Karolina Winter, (född 1853) och i Finnshyttan drev barnmorskan Sigrid Gustafsson (född 1892, död 1930) ett hem för s k obemärkta kvinnor från hela Sverige. Andra barnmorskor var Carolina Winter (född 1853), Karolina Larsson (född 1842), och Jenny Eliasson (född 1899). En kvinna hade blivit modist.

På fattiggården i Gammelhyttan var 23 "hjon" intagna. Kokerskor fanns på bl a ålderdomshem.

Ett antal maskinister bodde längs Rastälven och ansvarade för kraftstationerna som anlagts för att producera el. I Finnshyttan bodde en liesmed som invandrat från Älvdalen. Hans mor skötte hushållet.

Även om männen hade lönearbete i gruvor och hyttor så hade familjen ofta ett litet jordbruk, de var hemmansägare eller arrendatorer. Den andra inkomstkällan var skogen med jobb för skogsarbetare och snickare.

För 100 år sedan gick man eller kanske cyklade dit man skulle, barnen skulle kunna gå till skolan, men det kunde bli en ganska lång väg ibland. Folkskolestadgan infördes ju redan 1842.

Järnboås IF och pandemin

P g a pandemin förändras förutsättningen för olika idrottsaktiviteter och därför kommer aktuell information på Järnboås hemsida.

Hur gick det sen?

Test: Lars Gille

Under våren 2015 fick vi i bygden besked om att Nyhyttans f.d. Hälsocenter/Behandlingshem skulle komma att hyras ut som asylboende.. Representanter för olika organisationer i Järnboåsbygden möttes för att se vad som kunde göras för att det skulle bli så bra som möjligt. Det var bekant för alla att det på andra platser varit problem på flyktingförläggningar.

Efteråt kan vi se tillbaka på ett år av fantastiskt engagemang från många i området runtomkring. Flyktingarna anlände med bussar i början av september. På kort tid ordnades sportaktiviteter, undervisning i svenska, klädinsamling med utdelning en gång i veckan och skogspromenader.

Så småningom blev det också samlingar för föräldrar med barn under skolåldern, och senare julfirande, sportlovsaktiviteter och scouting. Skolbarnen fick börja i Järnboås skola. Cyklar, skidor, skridskor och fiskeredskap skänktes som förgyllde den långa väntetiden för många. Men framför allt upplevde våra gäster att människor i bygden var vänliga och brydde sig om dem.

Efter ungefär ett och ett halvt år fick de flyktingar som kom från Syrien uppehållstillstånd. Inte lång tid efter det bestämde migrationsverket att stänga asylboendet. Med kort varsel skingrades alla, som nu under tiden lärt känna varandra, och skickades till tillfälliga boenden runt om i Sverige. Några veckor senare blev de utplacerade i olika kommuner över landet och fick flytta ännu en gång. Där fick de språkundervisning på SFI, praktikplatser och så småningom försöka hitta arbete.

De som hade flytt från Afghanistan hade problem med att få uppehållstillstånd, och har det fortfarande. Det var inte lätt för barnen i familjerna att förstå varför deras kompisar på asylboendet fick rätt att stanna, men inte de själva.

En del av ungdomarna fick chansen att gå på gymnasiet och har efteråt lyckats hitta jobb. Andra gav upp och flydde till Frankrike när de skulle utvisas och lyckades få uppehållstillstånd där. Några fick arbete i Sverige, och genom det tillstånd att stanna. En av dem jobbar nu på hotellet i Nyhyttan.

Familjen som blev kvar i bygden har fortfarande utvisningsbeslutet hängande över sig, även om de, som situationen ser ut nu, inte kan skickas tillbaka till Afghanistan.

En del av ”våra” flyktingar håller fortfarande kontakt med människor här. Målet att ta körkort och skaffa bil har uppnåtts och lett till att de åkt hit för att hälsa på. Hos några lever drömmen kvar att så småningom kunna flytta tillbaka till Järnboåsbygden. Bara det gick att få jobb...

Det är många som ser tillbaka på tiden vid asylboendet i Järnboås med ljusa minnen, och säger när de ibland hör av sig per telefon: Hälsa till ALLA!
Så ta emot hälsningen!!

HAR DU EN GOD IDÉ?

En idé som kan gynna fler än dig själv och som kan bidra till bygdens utveckling? Då kan du söka ekonomiskt bidrag från Nisse och Leena Johanssons bygdestiftelse.

Nisse och Leena Johansson, två Järnboås-profiler välkända för många av oss, tog under hösten 2020 initiativet till en stiftelse som syftar till att stötta en fortsatt positiv utveckling i vår bygd. Stiftelsens ändamål är att: ”Stödja ett aktivt föreningsliv inom Järnboåsbygden, kulturella aktiviteter, underhåll av kulturminnen, dokumentation av bygdens historia, naturaktiviteter samt friluftaktiviteter för barnen i Järnboås skola.” Till stiftelsen har Nisse och Leena donerat ett startkapital ur vilket lämpliga projekt kan söka ekonomiskt bidrag. Stiftelsens kapital ska förhoppningsvis komma att växa ytterligare genom gåvor och donationer från flera givare.

Vill du söka bidrag till ditt projekt? Eller vill du bidra med en gåva? Läs mer på jarnboas.se eller hör av dig till förvaltaren via e-post jarnboasbygden@gmail.com.

Redaktion: Anita Maria Karlsson, Finnshyttan 122, 713 94 Nora. Tel 076-8456656.,
mariakamel@telia.com. Manustopp för nr 2 är 1 juni. Detta nummer bekostas av Järnboås IF